

Szerkesztőségi Iroda:
Nagybecskerek, Zápolya-u. 1.
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő

Kiadóhivatal:

Floitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-u. 1.
hová a hirdetések, az előfizet-
ések és a lap szétküldésére
vonalkódos felosztások inté-
zendők

Telefon-szám 91.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÄUER LAJOS

Előfizetési árak:
Égész évre ——— 24 K.
Félévre ——— 12 K.
Negyedévre ——— 6 K.
Egy hónapra ——— 3 K.
— Egyenlő részben 3 fillér!

Hirdetések

kiadóhivatalban fogadtat-
nak el. Azonkívül az összes
hirdetési irodákban.

Megjelenik vasár- és ünnep-
napok kivételével mindennap
éleltűn 5 frank. **www**

Nagybecskerek, 1913.

XLII. évfolyam 45. szám.

Hétfő, február 24.

A miniszterelnök a helyzetről.

(A kormány helyzete szilárd.)

Budapest, febr. 24.

Lukács László miniszterelnök igen jelentős nyilatkozatokat tett ma egy lapiró előtt a politikai szituációról. A miniszterelnök kijelenti, hogy a Désy-féle rághalmazási pert követő ellenzéki botrányhajhászó kampány előtt meghátrálni nem fog. Amikor a kormány elhatározta, hogy a nemzetgyilkos obstrukciót letöri, el volt rá készülvé, hogy előbb alkotmány-sértéssel fogják megvádolni, majd pedig a politikai morál nevében fogják követelni, hogy helyét odahagyja. Az ország az alkotmány-sértés vádjának nem adott hitét és nem nyújt segédkezet az ellenzéknek abban a gyűlöletes hajszában sem, melyet most a politikai morál nevében indítottak. A miniszterelnök határozottan kijelentette, hogy a kormány, melyet a többség lelkesen támogat, a király változatlan bizalmával is rendelkezik és éppen ezért nem is gondol arra, hogy helyét elhagyja.

Bizonyos szelid gunynyal mutat rá a miniszterelnök nyilatkozatában, hogy a mai ellenzék politikai halálítéleti még egyetlen miniszterelnöknek sem ártottak, bár ilyen itéllettel a közérköly nevében számos elődjét illették. Bánffy Dezsőt előbb igyekeztek erkölcsileg kivégezni, azután pedig egyik vezérüknek ismerték el. A legérdekesebb azonban az a visszaemlékezés, hogy Wekerle Sándort annak idején megvádolták avval, hogy a Haas és Deutsch-céggel panama-üzletet kötött. A legdurvább támadásokkal illették. Wekerle azonban nem abdikált, sőt kijelentette a Házban, hogy semmiféle ellenzéki zene-bona által el nem véteti azt a jogát, hogy mint miniszterelnök politikai barátaitól pártcélokra pénzt elfogadjon. Ugyanez a Wekerle Sándor tizenkét esztendővel később az akkor oly hevesen támadó pártoknak miniszterelnöke lett. Így festenek a koalíció halálítéleti.

A munkáskertek.

Bielek Vilmos megyei aljegyző előadása
a nagybecskereki szabadliceumban.

— febr. 24.

I.

A munkáskerteknek egyöntetű, általános, minden kertrendszerre alkalmazható kimerítő meghatározását igen nehéz megállapítani. Igen sokan kísérelték meg, hogy egy szabatos meghatározás keretében ezen intézménynek tiszta képét nyújtsák, de ezen meghatározások kivétel nélkül hiányosak. A sok közül talán a leg-helyesebb Pfeiffer Theodor dr. gráci tanár meghatározása, aki a kis kerttelepet oly vállalkozásnak nevezi, amely a kertművelést oly egyének részére is lehetővé teszi, akik a szükséges területet és berendezést gazdasági okokból önállóan nem képesek megszerezni. A cél, amelyet el akarunk érni, — mondja Pfeiffer — az egyes korszakokban a helyi viszonyok szerint változó. Ha ezt a tág meghatározást kiegészítjük, hazánkban most létesülő és a kezdet nehézségeivel küzdő intézmény céljával — amely kizárólag a munkások jó-

létének növelését, testi, szellemi és erkölcsi fejlesztését hirdeti — a munkáskerttelepeknek nagy vonásokban találó vázlatát nyújtjuk.

Történelmi rész.

A kiskertek intézményének gyökerei Németországba vezetnek vissza a mult század elejére, ahová Angolországban nyert benyomások alapján meghonosította egy német orvos.

Angolország: Angliában már az 1830-as években jutottak annak a belátására, hogy apró földterületekkel, melyeket a városok végén jelöltek ki a munkások részére, azok életviszonyait nagy mértékben lehet javítani. Az angolok az apró parcellákra osztott közterületeket évről-évre sorsolás útján adták bérbe a munkásoknak. Ezt a sorsolást allotmentnek és az ilyen rendszerű kis földterületeket „Allotment“-rendszernek nevezték.

1873-ban összesen 246390 kis kert volt, 1886-ban számuk 357695-re és 1890-ben pedig 455005-re szaporodott, mely szám azóta is nagyon növekedett.

Franciaország: Az intézmény nagyobb lendületet 1889-ben kapott. Sedanban egy asszony, mad. Hervieu megkísérelte a koldulást kerti munkára alkalmas területek kiosztásával csökkenteni. Ezeknek a törekvéseknek a közvetlen anyagi segélynyújtáson kívül semmi más céljuk nem volt és csak mint a később kifejlődő munkáskertek melegágyai érdemelnek említést. 1889-től kezdve fokozatos fejlődést észlelhetünk. A kertek száma napról-napra növekszik és az intéző körök azáltal, hogy a kerteket csak nagyobb családdal bíró egyéneknek adják ki, a népesség folytonos apadását és ezzel együtt az egy gyermek rendszert óhajtják megszüntetni. Másrészt a munkás elem anyagi és erkölcsi támogatásával az ipar és kereskedelem nyugodt fejlődését akarják biztosítani. Hogy e két törekvés közül különösen az előbbi siker fogja-e koronázni, az még a jövő titka és egyelőre semmiféle biztos számszerű adatok nem állanak rendelkezésre.

A munkáskertek ügyében tartott második nemzetközi kongresszus 1907-ben már jelentékeny számokat tüntet fel. Ugyanis akkor Franciaországban 134 városban létesült 232 kerttelepről számolt be, amelyek 10270 család jólétének képezték alapját.

Németország: Az angol és francia kis kertek történelmi fejlődésénél bennünket sokkal közelebből érdekel a németországi kiskert-kultúra. A nyugat-európai államok közül, amelyek hatása alatt a kulturintézmények hazánkban kifejlődnek, a legszorosabb összefüggésben Németországgal vagyunk, mely hatalmas államnak irányítását tudományos életünkben és művészetünkben épp úgy érezzük, mint kereskedelmünk és iparunk fejlődésében. A kölcsönhatást a legelevenebben és legszembetűnőbben az ipari munkásmozgalmak terén észlelhetjük azáltal, hogy igen sok magyar munkás fordul meg Németországban és az egyes magyar vállalatoknál nagyszámban találunk német művezetőket és szakmunkásokat.

A kiskertművelés nyomára már Schillernek 1787-ben Körnerhez írt levelében találkozunk, aki Bertruch kertjeiről a következőket írja: „... meglátogattam Bertruchot Weimarban, a legszebb ház az övé, de kertje is az. 75 bérlő közt van felosztva, kik egy-két tallért fizetnek évent. Az eszme nagyon kedves, mert gazdaságos is. A kertekben dolgozó emberek mozgalmasságot nyújtanak, ami lélekemelő látványosság. Ha a kert egy ember tulajdona volna, üresen állana. Bertruchéknak csak szerencsájük lehet a vilá-

gon. A kertek 6%-ot hoznak s a mulatság ráadásul marad.”

Bár ezek a kertek teljesen magánjellegűek voltak és minden különösebb célt nélkülöztek, ezen néhány kedves sorban igen sok gondolatra találunk, amelyek a ma létesülő munkáskerteknél is megvannak.

A XVIII-ik század végén szokássá vált Németországban, hogy egyes városok kertbérletek formájában értékesíték földjeiket. Ezek közül a legtöbb tanulságot Kiel városa nyújtja. A kertek félkör alakban csoportosulnak a város körül. Azokat 4 méter széles utak szelik keresztül és élősvénynyel vannak szegélyezve. Az egyes kertek 420 négyszögmeter nagyságúak. Kapukat és lugasokat kertjeikre saját izlésük szerint a bérlők készítenek. Főleg veteményes kertészetet üznek, de gyümölcsöt és virágot is nagy mennyiségben természetnek. A város a bérleteket, ha arra a bérlő okot nem ad, nem mondja fel és minden év végén hallgatóság meghosszabbítja. Van olyan kert, amely 40 éve van egy és ugyanazon bérlő kezén anélkül, hogy a béröszeget a város csak egy esetben is felemelte volna. Ez egyrészt a város helyes gondolkodására mutat, hogy nem kizárólag a jövedelmet veszi figyelembe, másrésztől élénk példa arra, hogy egyes családok kertjeiket mennyire megszeretik és azokhoz mennyire ragaszkodnak.

A bérlők foglalkozásuk szerint nap-számúak, gyárimunkások és kisiparosok.

1906-ban a bérlők között volt: 929 ipari munkás, 777 kézműves, 219 kishivatlanok, 103 kertész, tejes, fuvaros, 250 korcsmáros, kereskedő, ügynök, 18 tőkepénzes, 80 egyéb foglalkozású.

A kiskertek fejlődése különben a következő:

A kertek száma: 1870-ben 700, 1880-ban 800, 1890-ben 1400, 1906-ban 3000, 1910-ben pedig 4000 volt.

Berlinben a kiskert-kultúra szintén nagy multra tekint vissza. Sajnos, újabban szociális szempontból az intézmény vesztett jelentőségéből, mivel a város rohamos fejlődése és nagy kiterjedése folytán alkalmas területeket csak igen távol a várostól lehet e célra felhasználni. Berlin városa jelenleg a szomszédos községek határában nagyobb összefüggő földbirtokokat szerzett, amelyeket családi kertbérletek, u. n. „Laubengartenek“ létesítése végett egyes vállalkozóknak ad bérbe.

Berlin környékén létező „Laubengartenek“ számát 40000-re becsülik. Jellemző vonásuk, hogy szociális jelentőségük ma már elenyésző és nem annyira a kertek intenzív megművelésére fektetik a fő-súlyt, mint inkább a kedélyes családi szórakozásra, a szomszédokkal való baráti érintkezésre és a közös vigalmakra.

A kertekkel tett kedvező kísérletek újabban Németországban a jótékony-sági és közcélú egyletekre is buzditólag hatottak. Mindinkább több kertbérletet létesítettek, mert látják, hogy az ő különleges céljaikat sokkal hatásosabban szolgálhatják a kiskertek segélyével.

A „Vaterlandischer Frauenverein“ Charlottenburgban 1905-ben Bielfeld titkos tanácsos buzgó titkársága alatt 12 kolóniában 676 kiskertet létesített, amelyeket védenecinek csekély bérért ad ki. Az adminisztrációt a paritás jellemzi, amennyiben az ügyeket a nőgyűlet két kiküldöttje és a bérlők két megbízottja intézi.

Jelenleg is igen számos város rendez be kertbérleteket, azonban már csaknem kivétel nélkül népjóléti célzattal.

(Folytatjuk.)

HIREK.

— **Városi közgyűlés.** Nagybecskerek város képviselőtestülete ma délután 3 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével közgyűlést tartott. A gyűlésről lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A m. kir. belügyminiszter a kiszombori kerékpáros egyesület alapszabályait jóváhagyta.

— **Előadás a munkáskertekről a szabadliceumban.** Nagyérdékű előadást tartott tegnap délután a kulturegyesület nagybecskereki szabadliceumában Bielek Vilmos megyei aljegyző. Az előadó a munkáskertek nagyfontosságú intézményét ismertette, amelyben mélyreható, gondos és alapos tanulmányról szólt a munkáskertek fejlődéséről, azok szociális jelentőségéről, a munkáskertek létesítéséről, majd pedig ismertette a hazai munkáskerteket s Jankó Ágoston alispánnak Torontál vármegyében kezdeményezett akcióját, amely már eddig is kiváló sikerrel járt. Az előadást nagyszámú közönség hallgatta, amelynek sorában megjelent dr. Dellimanics Lajos főispán, Jankó Ágoston alispán, dr. Vincze Erő megyei főjegyző is. Az előadás végzetével a közönség meleg tapsokkal honorálta az előadót. A munkáskertek nagyfontosságú intézményének megismertetésül több közleményben közöljük Bielek Vilmos előadását.

— **Halálozás.** Özvegy Dienstl Károlyné tegnap éjjel 82 éves korában Nagybecskereken elhunyt. A megboldogultban Dienstl Emilia nagybecskereki áll. elemi iskolai igazgatótanító édesanyját gyászolja. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki:

Dienstl Sándor cs. és kir. ezredes, ezredparancsnok és Dienstl Emilia egy a maga, valamint a nagyszámú rokonság nevében mélyen szomorodott szívvél tudatják, hogy forrón szeretett édesanyjuk, Dienstl Károlyné szül. gádi Pálffy Ágnes, cs. és kir. alezredes özvegye f. évi február hó 23-ikán éjjel fél 1 órakor a halotti szentségek ájtatos felvétele után 82 éves korában hosszas betegség után jobblétre szenderült. A drága halottnak hült teteme folyó hó 24-ik napján délután 4 órakor fog az Uri-utca 10. szám alatti gyászszobából a róm. kath. egyház szertartása szerint a helybeli róm. kath. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. A gyászmise folyó hó 25. napján d. e. 10 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban a menyek Urának bemutatni. Nagybecskerek, 1913. évi február hó 23-án.

— **A „Torontál” hajósegylet közgyűlése.** Tegnap délelőtt 11 órakor tartotta a nagybecskereki „Torontál” hajósegylet évi közgyűlését Szöllőssy Kálmán alnök elnöklésével. A közgyűlés megnyitása után az elnök jelentései során megemlékezett arról a gyásról és veszteségről, amely az egyesületet a lefolyt évben érdemű elnökének, dr. Mihálovits Ödönnek elhunytával érte. Ezután dr. Vincze Erő megyei főjegyző mondott magasszónyalású emlékbeszédet dr. Mihálovits Ödönről, kiemelve hervadhatlan érdemeit, amelyet úgy az egyesület felvirágoztatása, mint a sportélet föllendítése körül szerzett. A közgyűlés a beszéd után elhatározta, hogy azt egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatja, dr. Mihálovits Ödön emlékeit jegyzőkönyvileg megörökíti és a családhoz részvétáviratot intéz. Ezután az elnök beszámolt az egyesület lefolyt évi tevékenységéről s örömmel jelenti, hogy a sportkedv a lefolyt évben mennyire föllendült, sőt egy fényes győzelmet is aratott az egyület. Ez a győzelem a szegedi tiszai regattán történt, ahol az egyesület négyese, Knab Ádám kormányzásával, Karsai Elek, Solti László és Mady Jenő evezésével első lett. A pénztárosi jelentés után megemlékeztek a három évre szóló tisztújítást. Megválasztották egyhangulag elnöknek: Szöllőssy Kálmánt, alelnöknek: Knab Ádámot, titkárnak Strósz Bé-

lát, pénztárosnak dr. Steinbach Bélát, tennismesternek Demkó Istvánt, hajósegyletnek Grandjean Andort. Választmányi tagok: dr. Vincze Erő, dr. Steinbach Béla, Tasnády Endre, Strósz Béla, dr. Magyar Károly, Knab Ádám, Demkó István és Grandjean Andor. Ezzel a közgyűlés véget ért.

— **Az árvaházegylet közgyűlése.** A nagybecskereki r. k. árvaházegyletnek f. évi február 23-ikára hirdetett közgyűlése a tagoknak az alapszabályokban előírt számban való meg nem jelenése folytán megtartható nem volt. A közgyűlés újabb határidejéül f. é. március hó 2-ának, vasárnapnak délelőtti 11 órája tűzött ki a kath. hitközségi épület tanástermében, amely a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes lesz. A közgyűlésre ezután hívja meg a t. tagokat az árvaházegylet elnöksége.

— **A kisegítőiskolából.** Említettük, hogy a Nagybecskereken jelen tanévben létesített állami kisegítőiskolához a vall. és közokt. m. kir. miniszter Eltes Mátyas budapesti áll. kisegítőiskolai igazgatót küldte ki miniszteri biztosként. A kiküldötti esütörtökön d. u. és pénteken d. e. tette első látogatását a helybeli kisegítőiskolában. Előbbi napon különösen a kézügyesség tanításának eredménye iránt érdeklődött, utóbbin az általános oktatás eredményét vizsgálta. A miniszteri biztos a tapasztaltak fölött megelégedését fejezte ki s örömmel hallotta, hogy városunkban a kisegítőiskola mily ritka erkölcsi és a város részéről anyagi támogatásban részesült s megígérte, hogy az iskola fejlesztését ajánlani fogja.

— **Jégtörő Mátyas.** Ma van Mátyas apostol napja. Mátyas apostol szintén a jeges szentek közé tartozik s ezért nevezetes különösen. Nem olyan veszedelmes és rosszhírű ugyan, mint a májusi fagyosszentek, de azért kellemetlen lehet, ha a hagyományhoz ragaszkodik. A néphit tudvalevőleg azt tartja felőle, hogyha jeget talál, megtöri (innen a jégtörő elnevezés) ellenben ha nem talál, hoz jeget. Ebben a részében kellemetlen tehát Mátyas apostol, mert ilyenkor február végén bizony már vágyva-vágyunk a nap-sugár, a tavaszi ragyogás után s pokolba kívánunk minden jeget. Az idén azonban, ha a néphitnek igaza van, már nem sokáig fagyoskodunk. Mátyas apostol ugyanis ma, nevenapján, amerre jár, mindenütt kemény jeget talál. Így hát a sok jeget elviszi, ami után reméljük fölszabadul a természet a kemény takaró alól s föltámad megint az élet, a nap-sugár, a tavasz.

— **Köszönet.** A nagybecskereki Népbank részvénytársaság igazgatósága egy-letünk céljaira 30 koronát adományozott, mely nemes adományért halás köszönetet mond Winter Katalin, az izr. nőegylet elnökneje.

A Nagybecskereki Népbank 25-25 koronát adományozott a felső kereskedelmi és polgári iskola diáksegélyező-egyletének, amely adományért ezután mond halás köszönetet az intézet igazgatósága.

A Nagybecskereki Takarékpénztár 50 korona, a Nagybecskereki Népbank r. t. 30 korona adományt küldött a nagybecskereki jótékony nőegylet céljaira, amely adományért halás köszönetet mond az elnökség.

— **A modern mozi a városi színházban szombaton és vasárnapon valóban kiváló előadást nyújtott.** Az Élet tavaszán című drámai színmű a kinematográfia legkiválóbb alkotása. Komoly, nívós tartalom s tökéletes művészi főlvételek jellemzik, úgy, hogy igazi gyönyörűségére szolgált a nézőknek. A két napi műsor többi pontjai is kitűnőek voltak. Ma este és holnap ismét kitűnő új műsor van s színrekerül a Nordisk-film-társaság rendkívül érdekes színműve, „A dollárkirálynő”, azonkívül több más kiváló moziszmám.

— **Bajnoki vívóverseny Pancsován.** A „Pancsovai Vívó-Egylet” a MASZ. jóváhagyásával délmagyarországi kardbajnoksági vívóversenyt rendez. A verseny f. évi március hó 8-án délután 2 órakor veszi kezdetét a pancsovai főgimnázium tornatermében. Nevezési díj 6

korona; a nevezések március hó 1. este 8 óráig dr. Nichi Lázár egy. titkár, főgimnáziumi tanár címére küldendők.

— **A szerelmes pár tragédiája.** Nem mindennapi szerencsétlenség történt a napokban Törökbecse és Óbecse között a Tiszán. Goszpodina cski Zsvíko óbecsei legény kedvesével, Glavaski Boszilyka nevé leánnyal át akart menni a napokban este Törökbecsére. Kocsin mentek a tiszai kompig, hogy azzal jöjjenek át, de a kompi már nem közlekedett. A tiszamenti esárdában egy halászsállal osmerkedtek meg, ki sok kérdés után vállalkozott arra, hogy átviszi őket csolnokon a törökbecsei oldalra. Utanak indultak mind a négyen s egyideig nem is volt baj, de közben a legény meg a leány ölekezni és csókolózni kezdett. Az enyelgéstől a csónak félrebillent, majd pedig fölborult a Tisza közepén s a csónakban ülők a vízbe zuhantak. A kocsi és a halász valahogy kivergődtek a partra, de a szerelmes pár eltűnt a Tisza hullámaiban. A legény holttestét másnap kifogták, a leányt azonban még nem találták meg.

TÁVIRATOK.

A háboru.

A harcétről. — Drinápoly. — A béke-akció. — A tózsde.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A balkáni harcétről még mindig szünetelnek a hadműveletek, mert olyan zord idő van, hogy mozogni sem lehet. Ezalatt egyre folyik a béke-akció s a hatalmak mindent elkövetnek, hogy a békét megteremtsék, mielőtt még nagyobb vérontás történne.

Mai jelentéseink a következők:

A harcétről.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyból sürgönyzik tegnapi kelettel: A mai hivatalos harcetri jelentés szerint a bolgárok folytatják Drinápoly bombázását. A keleti fronton heves tűzérési harc folyt. Bulairnál semmi sem változott. A csatadzsai tábornál a csizlikőjtől nyugatra levő erődöket megerősítették. Csapataink földerítőszolgálatot végeznek.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból sürgönyzik: A Daily Mail tudósítója Constanzaán azt sürgönyzi lapjának, hogy a törökök a Galipoli-félszigeten legutóbb iszonyu vereséget szenvedtek. Részletes jelentés még nincs.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, Dimotika körül az egész vidéken nagy havazás van s teljesen télies idő uralkodik. A hadműveletek teljesen szünetelnek.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, Dsavid pasa a Vardar hadsereg maradványaival s a hozzácsat-lakozott albánokkal, összesen mintegy tízenötezer főnyi sereggel Monasztir felé vonul s már közel van a városhoz, melyet föl akar szabadítani a szerbektől.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyban összeállított adatok szerint a háboru kitörése óta török részről mindössze 1800-an estek el.

Drinápoly.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyból sürgönyzik: Sükri pasa szikratáviratban jelenti e hó 22-ikéről:

— Jelentem, hogy tegnap óta frissen vágott húst kapnak a katonák. A bolgárok gyengén bombázzák a várost, mert még nem állították föl az ujonnan érkezett 22 messzehordó ágyut.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyból sürgönyzik: A drinápolyi konzulok szikratáviratban közlik az itteni nagykövetekkel, hogy az idegen kolóniák nem akarnak elvonulni a városból. Az idegen lakosok tegnap gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy az ostromlott városban maradnak.

A békeakció.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból sürgönyzik: Hakki pasa tudakozódott a balkáni szövetséges államok itt maradt delegátusainál, hogy milyen feltételek mellett volna lehetséges a békekötés. Szófiából erre vonatkozólag már megjött a válasz, amely úgy szól, hogyha a bolgár kormány belemerne abba, hogy a keleti határt lényegesen távolabb tolja, akkor Törökországnak hadikárpótlást kell fizetni s 15 nappal a béketárgyalások megkezdése után az egész török hadsereget le kell szerelni.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, tegnap a portán minisztertanács volt, amely kimondotta, hogy a harcúterem csak a védelemre kell szorítkozni. Együttal táviratot küldöttek Londonba Hakki pasának, hogy tudja meg, hogy békekötés esetén Törökország milyen pénzügyi előnyökre számíthat a nagyhatalmaknál.

A tőzsde.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A mai tőzsdén az üzlet igen élénk volt s a vezetőértékek 6—8 koronával emelkedtek. Déli zárlatkor az árfolyamok a következők voltak: Magyar Hitel 816, Osztrák Hitel 624, Koronajáradék 83.30, Jelzáloghitelbank 431, Lezámitoló Bank 517, Hazai Bank 281, Magyar Bank 566, Rimamurányi 708, Salgótarjáni 766, Közúti Vasut 671, Villamos Vasut 371.

A képviselőház ülése.

Az ellenzék nem jött el az ülésre. — A Désy-ügy a Házban. — A miniszterelnök nyilatkozata.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház hosszabb szünet után ma ismét ülésre jött össze. Az ülés ugyan csak formális volt, de érdekességet kölcsönzött neki az, hogy Lukács László miniszterelnök egy interpellációra válaszolva foglalkozott a Désy-féle rágalommal s kimutatta azoknak alaptalanságát. A mai ülésen különben az ellenzék nem jelent meg s majd csak a választójogi javaslat tárgyalásánál vonul be a Házba.

A képviselőház külső képe a régi idők képét nyújtotta. Sehol rendőr, vagy csendőr nincsen s Pavlik is csak a folyosón sétál.

Tisza István gróf fél 12 órakor nyitotta meg az ülést minden incidens nélkül, mert az ellenzék nem jelent meg a Házban, bár az összes kitiltott ellenzéki képviselő kitiltása lejárt.

Az elnök egy csomó előterjesztést és jelentést tesz s ezek között közli, hogy Pekár Gyula sürgős interpellációra kért és kapott engedelmet a Désy-ügyben.

Lukács László miniszterelnök és Teleszky János pénzügyminiszter

több apróbb javaslatot terjesztenek be, több bizottsági előadó pedig jelentéseket mutat be.

Ezután az elnök előterjesztésére a legközelebbi ülést csütörtökre tűzik ki, amelyen alelnököt választanak s a fiatalokrukról, a közös legelőkről s a vízjogról szóló javaslatokat tárgyalják.

Most Pekár Gyula interpellációt intéz a Désy-ügyben a miniszterelnökhöz s kéri, hogy nyilatkozzék az ügyről, amelylyel ma az egész ország foglalkozik.

Lukács László miniszterelnök nyomban válaszol az interpellációra. Konstatálja, hogy két szempont uralkodik ennél a kérdésnél. Az egyik személyi, a másik politikai. A személyi részt a bíróság elintézte s ő megkapta az elégtételt. A kérdés azonban legnagyobb részben politikai természetű. Az egész hajszának csak az volt a célja, hogy a nemzeti munkapárt tekintélyét és presztizsét tönkretegyék. Ez nem sikerült. Pártkassza mindig volt s minden országban, minden pártban van. Tagadja, hogy állami pénzek kerültek volna a pártkasszába. 1910-ben különben sem ő volt a miniszterelnök, hanem Hederváry, aki vállalja a felelősséget cselekedeteiért. Ezután részletes felvilágosítást nyújt a kincstári szerződésekről s hangoztatja, hogy azoknak korrektségéről minden tisztviselő eskü alatt bizonyosságot tehet. A koalíció sok szerződésben nem döntött s ezért kénytelen volt a következő kormány a bank útján elintézni a szerződéseket, mert nagy befektetéseket kellett tenni. A szerződések egyáltalán nem voltak az állam kárára, sőt három millió értékkel gyarapodott a kincstár vagyona. A kormányt nem a pártkassza megtöme, hanem az vezette, hogy az ország gazdasági helyzetén könnyítsen. Az ellenzék csak politikai hajszát akart. Miért nem állott elő vádjaiival Désy előbb? A pénzügyminiszterium segédhivatali igazgatója útján történt ugyan 500 ezer koronás átutalás, de ezt 1911-ben visszafizették. Semmiféle írásos bizonyíték nincs az sem igaz, hogy nyugták volna a bankban. Az egész vád az ő személyén át a többség és a kormány elleni hajszája, amelynek azonban semmi igaz alapja nincs. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Ezzel az ülés véget ért.

A nemzeti munkapárt közgyűlése.

Budapest, febr. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A nemzeti munkapárt vasárnap déli tizenkét órakor tartotta meg körhelyiségében rendes évi közgyűlést, amelyen a folyóügyek elintézésén kívül a tisztikart választották meg. A párt elnöke ismét K. H. E. d. e. r. v. á. r. y. Károly gróf lett. Alelnökök is a régi maradtak: Voinits István br., Ghillányi Imre br. és Dániel Gábor. Választmányi tagok lettek: Berzeviczy Albert, Bezerédj Pál, Bohus Zsigmond br., Csáky Lajos gr., Darvai Fülöp, Harkányi Frigyes br., Horánszky Lajos, Jakabffy Imre, Kabós Ferenc, Márffy Emil, Melzer Vilmos, Plósz Sándor, Széll Ignác, Tallián Béla br., Kenedi Béla, Angyal József és Kubinyi Géza.

TŐZSDE.

(Árak 50 kilogrammonként.)

Buza (áprilisra)	11-53
Buza (októberre)	12-10
Rozs (áprilisra)	9-83
Rozs (októberre)	9-63
Zab (áprilisra)	10-19
Zab (októberre)	8-80
Tengeri (májusra)	7-65
Tengeri (júliusra)	7-89

Felelős szerkesztő: Somfai János.

A felső-torontáli ármentesítő és belviszabályozó társulat igazgatójától.

912—1903 ig. ex. szám. 1737—1.1

Hirdetmény.

Az alapszabályok 41. §-a értelmében tudatom az érdekeltség tagjaival, hogy az 1912. évi társulati számadások felülvizsgálatára megválasztott számvizsgáló-bizottság folyó évi március 4-ikén délelőtt 9 órakor kezdi meg működését Nagyikindán a társulat székházában.

Nagyikinda, 1913. évi febr. hó 22.-én.

Hauser, igazgató.

A nagybecskereki járás főszolgabírájától.
1009/1913. szám. 1736—1.1

Versenyárgyalási hirdetmény.

A központi járási utibizottság területén levő vicinális közutakon és az alább felsorolt utszakaszokon az 1913. évben eszközözlendő kavicsszállítás biztosítása céljából folyó évi március hó 5-ikén d. e. 10 órakor a központi szolgabírói helyiségben zárt írásbeli ajánlatok útján nyilvános versenyárgyalás fog tartatni.

I. Dunabogdányi vagy hasonnemű tört kő:

1. Écska—erzsébetlaki utra 400 m³.
2. Nagybecskerek—eleméri utra 120 m³.
3. Ernőházi közuttra 50 m³.
4. Katalinfalva—bégaszentgyörgyi utra 40 m³.

II. Kövezésre alkalmas terméskő:

1. Perlasz—rezsőházi utra 480 m³.

Felhivatnak ennél fogva vállalkozni kívánók, hogy ajánlataikat a központi szolgabírószákhoz címezve legkésőbb a kitűzött tárgyalási nap délelőtt 10 óráig nyújtsák be. A később érkezett ajánlatok, valamint a bármikor beérkezett táviratok és utóajánlatok figyelembe vételét nem fogadják.

A benyújtott ajánlatok vissza nem vonhatók és a tett ajánlat vállalkozót azonnal, az utibizottságot azonban csak azon naptól fogva kötelezi, melyen azt az utibizottság elfogadja.

A szállítási szerződés és felosztási kimutatás a központi szolgabírói hivatalnál a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagybecskereken, 1913. évi február hó 19-ikén.

A főszolgabíró megbízásából:

Tullies, tb. főszolgabíró.

Bkv. 1351/1912. szám. 1739—1.1

Árverési hirdetmény.

A pancsovai kir. járásbírószákhoz 1912. évi Sp. II. 621/2 számú végzésével megkezdett nagybecskereki kir. járásbírószákhoz 1912. évi V. 1832/2 számú végzése folytán Vámosi Péter galagonyási lakos javára 195 korona 40 fillér tőkekövetelés és járuléki erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán 1912. évi december hó 11 napján felülfoglalt és 3424 koronára becsült ingóságokra az árverés elrendeltetvén, annak Nagybecskereken, Koronautca 18. számú raktárban leendő megtartására határidőül 1913. évi március hó 1. napjának délelőtt 10 órája kitűzték, az 1912. évi V. 1832/2 sz. a. k. végzés alapján.

Az árverés alá kerülő ingóságok megjelölése: Gazdasági gépek, pénzszekrény, olajok, varrógépek stb.

Az árverés az 1908. évi XLI. t.-c. 20. §-a értelmében még a következő foglaltatok részére is elrendeltetett: Kurländer Imre javára 600 K s jár. erejéig, Áruforgalmi Rtársaság javára 308 kor. 10 f. s jár. erejéig, Kovács Ödön javára 227 kor. s jár. erejéig, Csókás Antal javára 73 kor. s jár. erejéig, Általános Műszaki R.-t. javára 281 kor. 95 f. s jár. erejéig, Petry Jakab javára 370 kor. s jár. erejéig, Bürger és Grünwald javára 254 kor. s jár. erejéig.

Nagybecskereken, 1913. évi február hó 10. napján.

Kiss, kir. bir. végrehajtó.

HIRDETÉSEKET JUTANYOS ARÉRT
KÖZL A „TORONTAL” POLITIKAI
NAPILAP KIADÓHIVATALA.

8625—1913. számhoz. 1637—3.3

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallásalap tulajdonát képező és a temesvármegyei

1. Temesdoboz község határában fekvő 866 ¹²³⁶/₁₆₀₀ k. h.
2. az Obád község határában fekvő 297 ¹⁰⁷⁶/₁₆₀₀ k. h. mezőgazdasági birtokok, ugyszintén

3. a magyar tanulmányi alap Temesújnép s a vele összefüggő vallásalapítványi Temesujlak község határában levő 843 ⁷⁰²/₁₆₀₀ k. h. mezőgazdasági birtoka, a vétel útján hozzácsatolt magyarmedvesi 303 ¹²⁰⁰/₁₆₀₀ k. hold birtokkal együtt, vagyis összesen 1147 ³⁰²/₁₆₀₀ k. hold a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium IX. ügyosztályában (V. ker., Holdutca 16. sz., III. em. 44. a.) **1913. évi március hó 3-ikán déli 12 órakor tartandó zárt ajánlatu nyilvános versenytárgyaláson 1913. évi október hó 1-ével kezdődő 12 évre haszonbérbe fog adatni.**

Ajánlat minden egyes birtokra külön-külön teendő és pedig nem holdanként, hanem az egész területre vonatkozólag egy összegben, számokkal és betűkkel kirva.

Az egy koronás bélyeggel ellátott s két tanu előttemezése mellett kiállított ajánlatok a miniszterium segédhivatali főigazgatójánál a versenytárgyalás napjának délelőtti 11 órájáig benyújtandók. A lepecsételt borítékon jelendő: „Ajánlat a birtok haszonbérletére.”

Elkészve érkezett, vagy utóajánlatok, ugyszintén az oly ajánlatok, melyek kellen felszerelve nincsenek, figyelembe vételre nem számíthatnak.

Bánatpénzül a temesdoboz haszonbérletre 4000 K, az obádi haszonbérletre 1500 K s a temesújnépi haszonbérletre 4500 K készpénzben, vagy óvadékképes érték-papirokban bármelyik m. kir. állami (adó) pénztárnál teendő le, az erről szóló letéti nyugtátvány az ajánlathoz csatolandó. Akik gyámság vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén az olyanok, kik a köz-

alapokkal szemben tartozásban vannak, vagy bármely címen perben állanak, a versenytől kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási és szerződési feltételek, nemkülönben az ajánlati minták a miniszterium IX. ügyosztályában, a segédhivatali igazgatóságánál, a temesdoboz birtokra vonatkozóak a zsidovini, az obádi birtokra vonatkozóak a esáki, a temesújnépi birtokra vonatkozóak a nagykövérési kir. közalapítványi ispánságoknál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapest, 1913. évi január havában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.

Honez község előljáróságától.
836/1913. szám. 1734—1.1

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy Honez község tulajdonát képező **3 drb kiselejtezett tenyészbikát** Honez községhezánál **1913. évi március hó 1-én délelőtti 9 órakor** megtartandó nyilvános árverésen eladjuk.

Honez, 1913 február 19.-én.

A községi előljáróság.

Hirdetés.

1731—2.3

Sárafalva község tulajdonát képező két drb tenyésztésre alkalmas magyar bika (hat évesek), valamint egy drb kiselejtezett 5 éves mén eladó.

Török Árpád, jegyző.

Torontálvármegye alispánja.

5484—1913. szám.

1724—3.3

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye törvényhatósági bizottságánál üresedésben levő egy központi irodasegéd-tisztii állásra és az ezen állás betöltése által netán üresedésbe jövő járási irodasegéd-tisztii állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom pályázni szándékozókat, hogy folyamodványaikat folyó évi március hó 30-ig hozzám nyujtsák be.

Az igazolványos altisztekre az 1873. évi II. t.-c. az irányadó.

Az irodasegéd-tisztii állás kezdő fizetése 1400 korona (XI. fiz. oszt. III. fokozat) és a megfelelő lakbér.

Nagybecskerek, 1913. évi február 19.-én.

Jankó s. k., alispán.

Szöllőkaró,

I. erdélyi száraz deszka és mindennemű

épületfa,

valamint kiváló tüzelőfa, porosz kőszén, kovácskőszén, faszén,

pirszen (kocsz)

1715—83

KURLÄNDER IMRE telepein

Telefon 35.

NAGYBECSKEREK.

Telefon 89.

Raktárak: Korona-utca; Gizella-part, Aradáci-utca

A felsőtorontáli ármentesítő és belvizesabályozó társulat igazgatójától.

1069 szám.
ig. ex. 1913.

Közgyűlési meghívó.

A társulati elnök ur Ö Méltósága f. évi március hó 8-ik napján d. e. fél 12 órára Nagyikindán a társulati igazgatóság székhelyében gyűléstermébe közgyűlést tűzött ki, melyre van szerencsém ezennel tisztelettel meghívni.

Az alapszabályok 7. §-a*) rendelkezése szerint van szerencsém a községi előljáróságokat megkeresni, hogy erről a községbeli érdekelteket a szokott módon azon megjegyzéssel sziveskedjenek értesíteni, hogy amennyiben azok az alapszabályoknak hivatkozott 7. §-a értelmében önként nem csoportosulnának, a megtartandó közgyűlésen az illető községi előljáróság által fognak képviseltetni; megjegyzem, hogy önálló szavazatra csakis az van jogosítva, akinek kétszeres kivétel szerinti közrejárulása legalább 200 koronát tesz ki.

A községbeli érdekeltség esetleges csoportosulásáról, a választott megbízott vagy megbízottak nevéiről, valamint arról, hogy a községbeli érdekeltséget a községi előljáróság fogja-e a társulati alapszabályok 7. §-a értelmében képviselni, a szavazati lajstromok összeállítása céljából a közgyűlést megelőzőleg legalább 5 nappal értesítést térek.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Az 1912. évi zárszámadás.

2. Az 1912. évi jelentés.

3. Egy választmányi tag választása.

4. Számvizsgáló-bizottság megválasztása.

5. Családi pótléokra vonatkozó szabályzat.

6. Az 1913. évi költségelőirány-

zat jóváhagyásának bejelentése.

7. A törökkanizsai öntözőtelep átadásának bejelentése.

8. Az 1912. évi árvédekezésről jelentés.

1733—11

Nagyikindán, 1913. évi február hó 22. én.

Báró HAUSER KÁROLY s. k.,
igazgató.

*) Az alapszabályok 7. §-a következőképpen szól: A társulati tagok törvényes jogait a közgyűléseken érdekeltségük arányában személyesen vagy a közgyűlés megnyitására bejelentett megbízottjaik által gyakorolják.

A közgyűlésen a társulati tagok a kétszeres társulati kivétel szerint számított közrejárulási összegnek minden 200 koronája után egy-egy szavazattal bírnak, önálló szavazatra azonban csakis az van jogosítva, akinek kétszeres kivétel szerinti közrejárulása legalább kétfélszáz koronát tesz. A szavazat számításakor a félnél nagyobb törtrész egésze vétetik, a félnél kisebb törtrész pedig figyelmen kívül marad.

Kétfélszáz koronánál kevesebbet fizető tagoknak joguk van csoportosulni és közös megbízottjuk által összes érdekeltségük arányában szavazataikat gyakorolni, ha megbízottjaikat a közgyűlés napja előtt legalább 3 nappal az igazgatóságnál előzetesen bejelentik, jogukban áll nemcsak egy közgyűlésre, hanem állandó megbízottat is választani, kinek megbízatása addig érvényes, amíg meghatalmazása vissza nem vonatik. Az ilyen állandó képviselő az igazgatónak a meghatalmazása beküldése mellett szintén bejelentendő.

Azon kisebb érdekeltek szavazati jogát, akik önként nem csoportosulnak és akik megbízottjaikat előzetesen be nem jelentik, azon községi előljáróság gyakorolja, amely község határában az illető területek fekszenek. A községi előljáróságának ez esetben még akkor is van szavazata, ha az illető község határában kisebb érdekeltek összes kétszeres kivétele sem tenne ki kétfélszáz koronát.